

På tur i Vestskoven

Kulturøkologisk Forening i Albertslund

Vestskoven - Natur og kultur

Der blev grint meget af Vestskoven i slutningen af 60'erne; og indrømmet, der var heller ikke meget at prale af - man kunne jo se lige hen over alle de nyplantede træer! Men grinerne forstummede, i takt med at træerne voksede; og efterhånden kom der også mange flere til. Vestskoven voksede både i højde og areal. I dag er den ikke længere en nyttilplantet plantage; efter godt 40 år er den blevet en varieret skov med store "gamle" træer og et alsidigt dyreliv; den nærmest samler på typiske træk fra de danske skove. Der er løvtræer og nåltræer, der er søer og bakker, der er moser og sletter, og ræve og rådyr. Men ikke bare det. Skoven emmer af historie - for der har levet mennesker her på egnen i mange tusind år. De har arbejdet hårdt for at opretholde livet; de har dyrket jorden og passet dyr, de har hugget sten og kløvet brænde, de har gravet ler og tørv, de har kigget stjerner og kæmpet for, hvad de havde kært. Og al den aktivitet har sat sig spor - masser af spor. Det er nogen af de spor, vi følger i denne turguide. Vi kommer godt nok ikke hele Vestskoven rundt; for den er stor og strækker sig lige fra Vestvolden i øst til Vridsløsemagle i vest. Men du bliver ført grundigt rundt i det historiske landskab med Albertslund som udgangspunkt. Så snør traveskoene eller pump cyklen og se at komme af sted; ud i den friske luft, ud i naturen, ud og få luft under vingerne, ud i kulturhistorien i Vestskoven.....

1

Roskilde kro 1

Vi starter turen ved Roskilde kro. Den ligger godt nok ikke direkte i Vestskoven, men det er et spændende sted og der er masser at fortælle. Her har der været kro lige siden Roskildevej blev anlagt i 1770'erne. Den gamle mudrede og svært fremkommelige landevej mellem København og Roskilde oppe ved Snubbekorsvej var simpelthen blevet for sølle. Der skulle laves en ny, og de omkringboende fæstebønder blev mod deres vilje, men i kongens navn, beordret til at levere byggematerialerne.

På kroen har mangan en bondemand, med penge på lommen, efter at have afsat

sine afgrøder på markederne i København, fået så hatten passede fra kroens hjemmebrænderi. Men også "fine folk" har kigget forbi. F.eks. den engelske divisionskommandør Arthur Wellesley med sine 6.000 veludrustede infanterister og 1376 ryttere. De overnattede her den 27. august 1807,

Roskilde kro anno 2009

på vej fra landgangen ved Vedbæk til "Træssko-slaget" i Køge. Det var der nede i Køge den danske bondehær nærmest flygtede bare ved synet af engelskmanden; og det i en sådan fart, at de løb ud af og efterlod deres træsko - deraf navnet på slaget. Dermed var København omringet og belejret; og få dage senere var englænderne klar til at bombardere byen. Det hele endte som bekendt med, at de tog, hvad de var kommet efter: Vores stolte flåde! Senere i livet fortsatte det for resten med at gå Wellesley - der også hed Wellington - rigtig godt. Han blev feltmarskal og besejrede Napoleon ved Waterloo i 1815; og så blev han premierminister og endte såmænd som symbolet på Storbritanniens endelige opstigning til verdensmagt!

Roskilde kro fungerer ikke længere som sådan. Den blev i 1972

Chr. d. 7 på sydsiden - og 1772 på nordsiden af Roskildevej

overtaget af Albertslund kommune, og bruges nu af spejderne. Byens borgere kan også leje den til arrangementer, og genskabe fortidens festlighed for en stund - Men dybest set burde den nok indrettes som by- eller egnsmuseum....

Tæt forbi kroen løber Store Vejleå lige ind under Roskildevej. Det har den gjort siden 1772, hvor den blev lagt om til sit nuværende forløb. Beviset herpå står mejslet i sten hen over underføringen. På den sydlige side står der "C VII" - til ære for kongen, og på den nordlige står der "1772". Kongen var i øvrigt ham den stakkel, de siger var sindsyg, og året det år, hvor Struense blev arresteret, halshugget og hængt på hjul og stejle på Vestre Fælled. Men tænk en gang, her har det stået hugget i sten i snart 250 år! Dag og nat; vinter og sommer; i sol og regn - det er da imponerende. Og du gik måske og troede, at Albertslunds historie startede i 1960'erne?!

2

Egelundparken ②

Følg nu Store Vejleå opstrøms; op gennem Egelundparken. Heller ikke Egelundparken hører med til Vestskoven, men dens historie er tæt knyttet til skovens, for "parken er skovens moder". Det forholder sig nemlig sådan, at allerede i 1936 begyndte man seriøst at snakke om at etablere Vestskoven. I mange år blev det dog ved snakken. Men så i 1964 var Albertslunderne (eller rettere Herstedboerne, som de jo var indtil 1973) og ikke mindst borgmester Hans Nielsen blevet så trætte af at vente, at de gik i gang med at plante deres egen "Vestskov" i Egelundparken. Det hjalp. Det satte skub i tingene. Og i 1967 blev det første træ plantet i den rigtige Vestskov. Men det vender vi tilbage til senere.

I dag står træerne stadig i Egelundparkens østlige langside, hvor de er vokset godt til, og ser man ordentlig efter inde mellem dem, opdager man hurtigt

et overordentligt betydeligt antal bjørneklo. Derfor er der opsat et hegn så Dyregårdens får, kan gå og smække sig hen over sommeren. Uden for hegnet bekæmpes Bjørneklo maskinelt og manuelt. Vi skal jo ikke hælde gift ud i naturen!

"Bjørneklo-ørken" under træerne i Egelundparken 2006

2

3

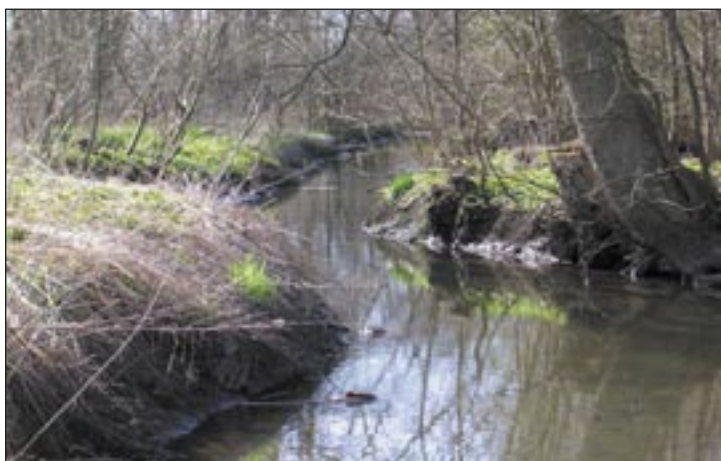
Hele den store østlige del af Egelundparken er en mere åben slette. Også her går der dyr og gumler løs i indhegninger, men særlig interessant er de Våde Enge, der blev etableret i 2006. De har flere formål. Selvfølgelig at give en ri-

Fremvisning af de våde enge

gere natur, men også at tilbageholde og rense vandet inden det siver ud i Store Vejleå. Vandet er jo regnvand fra Herstedvester og Albertslund Vest, og det er ikke nødvendigvis særlig rent, for det fører snavs fra veje, stier og tage med sig. Derfor ville det forurene Store Vejleå, hvis altså ikke det fik sig en stille pause her i de Våde Enge, hvor snavset kan bundfælde sig; og det rene vand derefter fortsætte ud i åen på sin evige søgen efter havet. Et tredje formål er, at kunne håndtere de meget store vandmængder, der kommer med de heftigere regnskyl, vi får på grund af Drivhuseffekten. Vi er simpelthen nødt til at finde områder, som skal oversvømmes for ikke at få vand i kældre og andre ubehagelige steder, når det plask regner. Og de Våde Enge er et sådan område.

Store Vejleå 3

Store Vejleå har givet navn til den dal, du er på vej op igennem, og som Egelundparken er en del af. En "vejle" betyder oprindeligt en lavvandet fjord – og det var, hvad åen i sin tid løb ud i. I

Store Vejleå

istiden var det en tunneldal - i øvrigt den eneste på egnen mellem København og Roskilde. Under isen har smeltevandet ført sand og grus væk mod nordvest i retning af Roskilde fjord. I dag løber vandet den anden vej mod syd(øst) til Køge bugt, men det skal du ikke lade dig forvirre af; i istiden var den vej jo netop spærret af isen.

Tidligere udsprang Store Vejleå oppe i nærheden af Porsemosen. I dag er det første stykke helt og aldeles tørret ud. Der er kun en grøft tilbage. Det er fordi vi dræner markerne og pumper for meget grundvand op. I begyndelsen af 90'erne udsprang Store Vejleå da også i et drænrør fra marken midt mellem motorvejen og Snubbekorsvej. I dag kan man med lidt god vilje påstå, at åen begynder – i hvert fald når det har regnet - i den lille sø, hvor regnvandet og andre ”gode sager” fra motorvejen opsamles. Men mere reelt vil det være at sige, at den starter i de Våde Enge. Inden engene kom til, måtte man i tørre sommerperioder pumpe vand fra de forurenede afværgedoringer i Kongsholmparken de 2,5 km her op, for at have vand i åen! Sjovt at tænke sig at en gang kunne vikingerne sejle helt her op

Appevad Vadested

Snart kommer du igen til et stykke Danmarkshistorie. Lige efter golfbanen krydser cykelstien Snubbekorsvej. Det var her den gamle landevej mellem Roskilde og København havde sine plørede spor, før den nuværende Roskildevej blev anlagt i 1770'erne. Og det var her, tæt på Store Vejleå's oprindelige udspring, det var

lettest at krydse åen. Derfor er det også lige her; 100 meter vest for cykelstien, at vadestedet over åen var - og stadig er. Så stig af cyklen, og kravl ned ad skrænten på sydsiden af

”Stenkisten” ved vadestedet

broen, (hvis det da ikke er så langt henne på sommeren, at det hele er dækket af brændenælder), og se den gamle såkaldte ”stenkiste”. Det var datidens bro, hvor både folk og fæ kunne komme tørskoet over. Det er bestemt et kig værd - ikke fordi der er så meget at se, for det er der overhovedet ikke, men så kan du med dine egne øjne overbevise dig om, at det nærmer sig en skandale, at der ikke er *mere* at se af vadestedet. For tænk dig, her står du ved intet mindre end Danmarkshistoriens vigtigste vadested! Samtlige store skikkelser i historien fra konger og biskopper, til adelige og andre banditter, for ikke at tale om generationer af bønder og soldater til fods, til hest, med kærre og i vogn, har passeret lige netop her! Og nu kan du sige, at du også har været her!!

Men som du kan se, er stenkisten i dag desværre ganske smagløst begravet under asfaltvejen. Den skal vi da have gravet frem i lyset igen og broen skal føres hen over, så man kan se og fornemme stedet og beundre den fantastiske stenklovningsteknik, de mestrede i gamle dage. Der må laves en sti herhen og en ordentlig

Ådalen ved vadestedet – med plads til en trampesti!?

nedgang. Og så skal stenkisten selvfølgelig fredes, så der ikke en gang i fremtiden pludselig er en vejingeniør, der finder på at begrave den helt. Og nu vi er i gang, så skulle der også laves en trampesti langs med Store Vejleå fra Roskilde kro, hertil og en lille kilometers penge længere mod nord. Men sådan er der så meget, og inden vi fordyber os i fremtiden, skal det lige tilføjes, at omkring 100 meter oppe ad grøften mod nord ligger de sørgelige og overgroede rester faktisk af et endnu ældre vadested.

Lidt længere ud ad Snubbekorsvej mod vest - der hvor der stadig ligger et par huse, på højre side af vejen - der lå den oprindelige Roskilde kro, inden den flyttede med vejen sydpå i 1770'erne - man må jo sørge for at være dér, hvor de tørstige kunder kommer forbi. Kroen var en af landets første af slagsen, men det har ikke altid været en dans på roser at være kroejer. Således fortælles det, at efter at den svenske hær havde været forbi i 1658 og deromkring, (det var dengang med tabet af Skåne, Halland og Blekinge, og freden i Roskilde - der for resten intet havde med Roskilde at gøre, for den blev forhandlet på plads i præ-

stegården i Høje-Taastrup), så var kroen både ødelagt og ruineret. Ja, det var endda gået så forskrækkeligt, at kromanden var død, og hans enke sad alene tilbage i en lille ussel jordhytte – men, men, men hun tappede stadig øl!

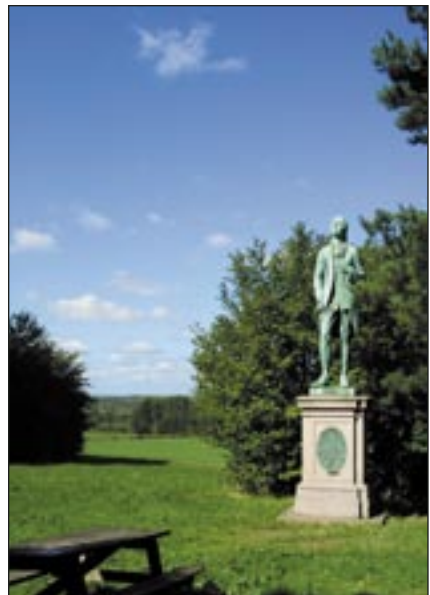
Snubbekorsvej har i øvrigt fået sit navn efter det katolske vej-bede-kors, der i renoveret udgave står længere ude ad vejen - inde på Landbohøjskolens marker. Det oprindelige ”Snubbekors” var selvsagt fra før reformationen i 1536, hvor vi gik væk fra den forkætrede katolicisme.

Ole Rømer 5

Også Ole Rømer, der var vores allerstørste videnskabsmand i oplysningstiden (og måske endda nogen sinde), har passeret Appevad vadested - endda mange gange. Ole Rømer levede fra 1644 til 1710, og i 1704 byggede han sit landobservatorium, som han kaldte Observatorium Tusculanum, her blot en god kilometer nordvest for Vadestedet. Navnet Tusculanum havde han i øvrigt om ikke tyvstjålet, så i hvert fald lånt fra den store romerske politiker Ciceros sommervilla uden for Rom.

Ole Rømer var en rigtig tusindkunstner. Han lavede fontæner til Ludvig den XIV på slottet i Versailles, lærte den franske tronfølger matematik, var entreprenør ved den danske konges kloak- og vandbyggeforetagender, han stod for den landsdækkende reform (harmonisering) af mål og vægt, for kalenderreformen i 1700, han fik opmålt landets veje, arbejdede med tørdok i Københavns havn, udarbejdede et system til opmåling af skibe (så man vidste, hvor meget man skulle opkræve for det udskibede tømmer i Norge), han blev rektor ved Københavns universitet, Etatsråd, dommer i højesteret og borgmester og politimester i København - bl.a. med ansvar for fattigvæsenet. Og så udviklede han nye astronomiske instrumenter, blev professor i astronomi, og chef for Rundetårn med observatoriet på toppen. Men mest berømmet

Ole Rømer skuer mod lyset og stjernerne

er han dog blevet for at opdage ”lysets tøven”. Ved at studere stjernerne og Jupiters måner opdagede han, at lyset ikke flytter sig uendelig hurtigt, men at det tøver en lille-lille bitte smule. Så jo, han var virkelig en bemærkelsesværdig person. Selv Zar Peter den Store var fan af Ole Rømer. Da han derfor var i Danmark i 1717, måtte han absolut ud og se observatoriet - så han har altså også passeret Appbevad vadested!

Observatorium Tusculanums fundament og instrumentstolper

I 250 år gik observatoriet i glemmebogen, indtil Claus Thykier efter megen søgen fandt det igen i 1978 og fik det gravet frem i lyset. Siden er der blevet indrettet et meget spændende museum under Claus's ledelse 500 meter fra observatoriet på gården Kroppedal. Foruden astronomi behandler det også egnens arkæologi og nyere tid.

I dag kan man se fundamentet til observatoriet og de stolper, som Ole Rømers fantastiske instrumenter stod på - og som han bl.a. ville bruge til at bevise, at jorden drejer rundt om solen. Lige ved siden af står så Ole selv - i form af Danmarks mest originalt placerede statue. Oprindeligt blev den opstillet foran Polyteknisk læreanstalt på Sølvtorvet i 1917; men i 1988 flyttede man den heldigvis hertil - hvor den selvfølgelig hører hjemme.

Har du telt med, kan du overnatte på naturlejrpladsen, den primitive teltplads, der starter ved Ole's fod og fortsætter ned til mergelgraven i den anden ende. Har du ikke telt med, så kan du overnatte i den flotte shelter med græs på taget. Den har oven i købet også en bålplads i midten, så man kan sidde og fortælle historier i flammernes skær hele natten.

Den nye shelter ved Ole Rømer

Porsemosen

Fra observatoriet er der et rigtig godt kig ud over Porsemosen og over til Ledøje. Før mosen blev til mose, var den sø. Men efterhånden som søen groede godt

Udsigt over Porsemosen til Ledøje med kirken

og grundigt til, begyndte de gamle planterester at fortrænge vandet - for planteresterne blev liggende; der var ikke ilt nok i vandet til, at de kunne nedbrydes helt. Søen blev derfor mere og mere lavvandet, for til sidst at ende som mose.

I takt med at folkene på egnen fik fældet alle træerne, (og når vi skriver alle, så mener vi alle), begyndte de i stedet at grave planteresterne op af mosen; eller rettere moserne for her var mange moser – ikke kun Porsemosen. Planteresterne blev tørret og så havde de ellers fine tørv at varme sig på - og til at eksportere. Og en af egnens store salgsartikler var netop tørv - københavnernes efterspurgt i den grad noget at putte i kakkelovnen.

Ligesom landbrugsjorden blev også den værdifulde mose fordelt mellem bønderne i forbindelse med udskiftningen, der startede i 1780'erne. Selvom Porsemosen i dag er groet godt til igen, kan du stadig finde de ”sø-felter”, hvor man med særlig stor ihærdighed har gravet tørv - så sent som under 2. Verdenskrig.

Går du en dag rundt i mosen, kan du ikke undgå at bemærke den meget lige Nybølle å, der blev gravet ud i midten af 1800-tallet som afvandingskanal af driftige bønder, der var trætte af det høje vandspejl og de oversvømmede marker. Åen afvander i øvrigt til Roskilde Fjord, så det betyder også, at vi her befinder os på det ”høje plateau” i vandskellet mellem Køge Bugt og Roskilde Fjord.

Hvis man kunne grave hele Porsemosen op, ville man helt sikkert finde spor efter de mennesker, der har levet omkring den de seneste 10.000 år; for det har været et godt sted at holde til med både sø og skov. Men man må ikke grave i den; den blev nemlig fredet i 1968.

Følg nu grusvejen ned mod mosen og læg mærke til de nye træplantninger på de tidligere marker; det er nogen af de nyeste skud på Vestskov-stammen.

Yggdrasil 7

Lige der hvor vejen drejer skarpt væk fra mosen, kommer du til en af de mange gode informationstavler, som er sat op i området. Gør dig selv den tjeneste at stoppe op og læs tavlen - og gør det til en vane hver gang du støder ind i en ny tavle; de er rigtig gode og informative.

Fra tavlen går vejen lige frem efter næsen til et i princippet flot træ. Det er en ask. Det er Yggdrasil - ligesom træet i den gamle nordiske mytologi. Yggdrasil er verdenstræet, som har sine rødder fordelt blandt både guder, mennesker og de grumme jætter. Det er verdens midtpunkt; og det er også det fysiske midtpunktet for ”Danmarkshistorien i Vestskoven”. I en radius på 2,5 km ud fra Yggdrasil, i området mellem landsbyerne Herstedvester, Risby, Ledøje og Vridsløsemagle, er egnens 3 kommuner gået sammen om at synliggøre og formidle alle de mange fortidsminder, som landskabet rummer. Så her kan Danmarkshistorien opleves lige på stedet, hvor tingene er sket – og med Yggdrasil i midten. Træet blev i øvrigt plantet af Per Stig Møller, den gang han var miljøminister i Schlüterregeringen.

Når vi skrev ”i princippet flot træ”, er det fordi, at Yggdrasil ikke er, hvad det har været. Lige som alle andre asketræer her til lands og ude omkring, har det fået toptørre. Dvs. grenene er angrebet af en svamp, så de dør udefra spidserne og ind mod stammen. Det er frygtelig at se på, og frygtelig at tænke sig at alle vore asketræer er ved at lide samme skæbne som elmetræerne tilbage i 90’erne. ØV, ØV, og atter ØV! I mindre målestok har asketoptørreren også fået den

Yggdrasil i fordums pragt anno 2005

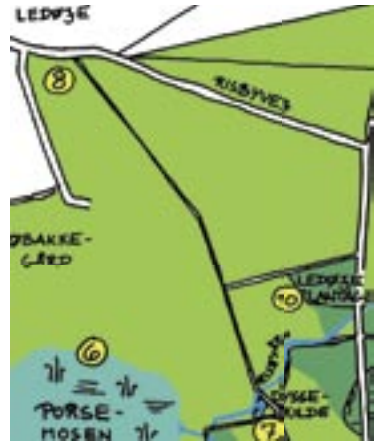

... men nu har den fået toptørre

konsekvens, at Yggdrasil er blevet forvist fra forsiden af denne turguide, hvor den ellers prydede første oplag, vi udgav i 2006. Vi synes, vi blev nød til at finde et andet motiv. Slut med Yggdrasil. Den var blevet for sølle.

Nå, vi skal videre og her i centrum af hele den danske mytologi og historie, står du overfor en stor beslutning. Hvilken vej vil du nu betræde? Til venstre lokker Ledøje, stjerneudskiftningen og middelalderkirken, til højre frister Risby, vikingelandsbyen og filmstudierne - mens denne guide fortsætter lige ud! Så det er ikke let, men lige i dag skal vi dog nok gøre det let for dig.

Du skal selvfølgelig med os lige ud. For en god ordens skyld, skal du dog ikke snydes for et par ord om de to gamle landsbyer. Så ved du også bedre, hvad du har til gode, til næste gang du skal på tur.

7

8

Ledøje 8

Ledøje har ligget her siden slutningen af vikingetiden, og den er et af de bedst bevarede eksempler på den senere stjerneudskiftning. Kirken er fra 1225 og som noget specielt, er den bygget i 2 etager som gårdkirke og gravkapel til en stormandsgård, der var i den mægtige Hvideslægts eje. Og apropos stormandsgård, så har vi jo i virkeligheden ikke rigtige herregårde og slotte her på egnen. Det skyldes, at jorden i store træk først blev ejet af kirken og efter reformationen i 1536 af kongen. Så der var simpelthen ikke også plads til grever og baroner - de måtte længere ud på landet, væk fra hovedstaden.

De 22 Ledøje-bønder blev i 1767 selvejere med skøde på ejendommen og fod under eget bord. Og i 1780-81 fordelte, eller udskiftede, de så jorden mellem sig. Hver fik de, hvad der mest minder om et stykke lagkage af den fælles jord. De fleste af dem valgte at blive boende i spidsen af stykket - altså inde i landsbyen. Den fordeling sætter sig stadig tydeligt igennem med skel og stier i landskabet. En af de senere undtagelser er Øbakkegård, lige syd for landsbyen. Den rykkede ud i 1855, på det der dengang var en holm, altså en lille ø, i den dengang meget større Porsemose.

Parti fra dyrehegn

Risby og vikingerne 9

Til højre ligger som sagt Risby og i dens udkant holder Albertslunds vikinger til. Her har de slået sig ned og bag palisaderne bygget en hel lille landsby med dyr og folde, haver og bageovne, grubehuse og værksted og ikke mindst det store sals-

hus, hvor de rigtig kan holde de store rådslagninger og fester, når de får besøg af venligt sindede frænder. Vikingerne besøges ofte af de albertslundske skolebørn, der kan komme og leve sig ind i vikingelivet for en stund.

Risby er en fredelig gammel landsby; endda endnu ældre end Ledøje

- så det er ikke bare nu,

Vikingelandsbyen beboes (af og til) af rigtige vikinger

men også i fortiden, der har levet rigtige vikinger her. Landsbyens navn stammer sandsynligvis fra risene i den kratbevoksning, der var tilbage omkring byen og i Porsemosen, da først træerne var fældet, og jorden lå åben og dyrkbar hen. Husene ligger fortsat rundt om fordums fælles forte; græsmarken i midten af byen, hvor specielt smådyrene kunne græsse og slukke tørsten i gadekæret. I dag er Risby det lokale svar på Hollywood; for her ligger Risbystudierne. I dem er sne-sevis af folkekære danske film, komedier og lystspil blevet drejet siden 1960, hvor Ny Risbygård blev købt og indrettet til formålet. Det er lige fra "Harry og kammertjeneren", Gyldenkalene og "Mig og mafiaen" til "Pigen og millionæren", "Dansen om Regitze" og de mere erotiske af slagsen i kølvandet på pornoens frigivelse i slut 60'erne.

Læg i øvrigt mærke til alle de mange fine stengærder i omegnen af Risby. Og falder din vej syd om landsbyen, så nyd den lille selvopståede sø "Stuekær", der kom til verden, da de tidligere markers drænrør blev ødelagt af al den rumsteren med skoven - og vupti var der en sø. Søen oversvømmede imidlertid stien, som derfor måtte omlægges til dens nuværende forløb.

Lidt nord for landsbyen har man forsøgt sig med at lave en lille stævningssskov - dvs. at man har skåret træerne ned, så de skyder med mange nye grene fra

Bålhuset ved stuekær

stubben. Det er en efterligning af det, man gjorde i oldtiden, når man hurtigst muligt skulle have mange, lange og lige stammer til redskaber, hegn og brænde. Træerne kan ”høstes” hvert 5. år – men det får de flinke folk i skoven vist ikke altid gjort.

Ledøje plantage 10

Men tilbage på sporet. Ved Yggdrasil fortsætter du ”lige ud” og snart dukker så, på venstre hånd og på den anden side af Risby å, egnens eneste gamle stykke skov

Ledøje plantage

op - og paradoksalt nok kalder vi så den for en plantage! Ledøje plantage. Historien er den, at op igennem 1700-tallet stod Danmark midt i en økologisk katastrofe. Landet var stort set rippet for træer, og vinden kunne rigtig få fat. Det betød sand- og muldflugt og deraf følgende tilstoppede vandløb og oversvømmede marker. Frugtbare jorde blev til golde eller tilsumpede sure områder. Huse blev forladt og landsbyer lagt øde. Det hele blev ikke bedre af, at de stakkels mennesker - for at holde varmen - tørrede og brændte køernes kokasser. Konsekvensen blev, at markerne ikke fik næringsstofferne tilbage og derfor blev udpint. Udbyttet faldt. Det var en forfærdelig historie. I øvrigt nærmest en gentagelse af, hvad der var sket tidligere i midten af 1200-tallet. Alt sammen skyldes det den almindelige overudnyttelse af naturen. Jo, de var godt med allerede dengang. Også her på egnen var der stort set ikke et ærligt træ eller læhegn tilbage; derfor var det jo også, at tørvemoserne fik så stor betydning i brændeforsyningen.

Men al denne forskrækkelighed endte med, at Kongen måtte træde i karakter og i 1805 udstedte han langt langt om længe Fredsskovforordningen. De få tilbageværende skove blev fredet og bønderne måtte ikke længere lade deres dyr gå og rode i skov-

9

10

bunden; så de blev hegnet inde bag stengærder - skovene altså! Men allerede før Fredsskovforordningen blev produktionen af nye træer sat i system - bl.a. her i Ledøje plantage. Den blev anlagt som planteskole i 1784 efter kongelig resolution, og den skulle forsyne egnens bønder med træer; masser af træer - både frugtræer og alskens andre træer, der kunne give lidt læ. I de 68 år planteskolen fungerede som sådan, producerede den mellem 25 og 30.000 træer årligt. Så der blev plantet træer - og samtidig oprensede man vandløb og gravede nye, som f.eks. Nybølleå vi tidligere har været rundt om.

Som bekendt lykkedes det at få naturen på fode igen efter dette økologiske sammenbrud. Men at det lykkedes skyldes nu i virkeligheden hverken Fredsskovforordning eller planteskolerne. Det skyldes først og fremmest 2 nymodens opdagelser: Kløver og kul. Indførelsen af den kvælstofsamlende kløverplante gjorde, at markerne kunne gødes ved blot at beplante dem. Og at bruge af fortidens skove, i form af kul, lettede presset på nutidens træer. Det var store sager! Men i dag ved vi, at brugen af kul bare er en stakket frist.

Tinghøj 11

Efter at have krydset landevejen, kan du se en gamle bronzealderhøj inde til venstre. Det er en af dem, man ikke skal begynde at grave i, for det siges, at gør man det, så galer den røde hane - eller med andre ord, så går din gård op i flammer. Hvad der i givet fald vil ske med almindelige parcelhusejere og almene lejere, siger det

Tinghøj - Bronzealderhøj og domstol

gamle sagn, af gode grunde, ikke noget om. Men ellers var det her ved foden af Tinghøj, at ansete mænd, herredsfogeden, tingskriverne, stokkemænd og tingsvidner trådte sammen, for at retfærdigheden kunne ske fyldest mellem

1577 og 1622 - og

var den dømte ikke enig i afgørelsen, kunne man jo altid appellere til landstinget - i Ringsted.... Højen må siges at være et rimelig beskedent fortidsminde, når man tænker på den bunke af mere nutidige efterladenskaber, der snart dukker op lidt længere nede ad vejen.

Risby Losseplads 12

I dag er Risby losseplads såmænd et ganske kønt syn, som den ligger der og so-ler sig; men den er og bliver en god gammeldags losseplads. Her er albertslun-dernes efterladenskaber havnet i årevis - formentlig sammen med lidt industrielle kemikalier i ny og næ! Og lossepladsen kommer til at true grundvandet for de næste 50 måske 100 generationer. Det er en skamstøtte over en nær for-tids synder. Den vil stå tilbage som minde om, hvad man ikke skal gøre med sit affald!

Risby losseplads - en af fortidens synder

Lossepladsen blev lukket i 1981. I tiden derefter, da den blev dækket til med 10.000 kubikmeter jord, fik Risbyboerne et rotteproblem - alle lossepladsens be-boere blev nemlig hjemløse og søgte nye ”græsgange”.

Lergravene 13

Vestegnen har ikke bare været rig på landbrugsvarer og brænde til de sultne og

Den største lergrav

forfrosne københav- nere; vi har også ler, som kan brændes til mursten. Endda så meget ler, at der her på ”Risby mark” har ligget 3 teglværker i tiden mellem 1844 og 1919. Desværre er der ikke spor til- bage af hverken de første mark- og mile- brændinger på Carl Christian Frederik

Otto’s teglværk eller af de senere ovne, tørrelader og skorstene. Også alle andre bygninger (på nær en enkelt) er for længst revet ned. Men så er der naturligvis selve lergravene. Dem kan man jo ikke sådan lige fjerne, så de ligger der endnu og dem kommer du til ved at følge vejen til venstre rundt om lossepladsen.

Hvor skovvejen - efter 500 meter - drejer skarpt til højre ligger de 3 lergrave. I dag er de dejlige små idylliske skovsøer - og fyldt med vand naturligvis. Det

12

13

ville de også have været dengang, teglværksarbejderne gravede ler, hvis altså ikke lige det var fordi, de satte den hestetrukne vandsnegl på, som kunne løfte vandet over i Risby å, der løber lige ved siden af.

Læg i øvrigt her mærke til den koloni af kæmpe pileurt der på højre hånd vokser mellem stien og den sydligste sø – lige dér kort efter højresvinget.

Før: Hårdt arbejde. **Nu:** Idyllisk natur

Kæmpe pileurt er en invasiv art; dvs. en art der ikke er hjemmehørende i Danmark, men som er kommet her til og nu invaderer vores natur, fordi den ikke har naturlige fjender - det er lige som med bjørneklo og dræbersnegle. Hvis den får lov, vil den via rods kud brede sig og udkonkurrere alle de andre planter. Men lov får den nu nok ikke. For ikke mange skridt længere fremme kommer den flotte gule gyldenris farende fra den anden side. Gyldenrisen er

Pileurt

Gyldenris

også invasiv og langt mere aggressiv end pileurten. I hvert fald har den allerede erobret store arealer rundt om i denne del af skoven. Prøv at holde øje med de to. De dukker op flere og flere steder.

Det sidste af de 3 teglværker lå ved lergravene fra 1908 til 1919. Det var Jens Lund's teglværk. Han havde store planer - og han havde noget at have dem i, for jernbanen mellem København og Jyllinge var projekteret til at gå tæt forbi - og det var der fremtid i, når man gerne ville have transporteret 1,5 millioner sten væk om året. Men banen kom aldrig, så Jens Lund måtte i stedet bakse med at få anlagt Orchidévej ud til - den dengang ikke særlig meget bevendte - Balle-rupvej. På Orchidévej byggede han også sit hus. Det er det eneste, der eksisterer endnu. I dag er det hestepensionen på Orchidévej 1.

Inden du når helt frem til Jens Lunds hus, skal du dreje til højre, dvs. efter svinget med suttetræet og et stykke nede af rækken med de allerstørste træer i Albertslund - hvoraf specielt det ene er kolossalt enormt; det er i øvrigt lande-vejs-popler, som blev plantet den gang, der var teglværker til.

Kringelstien

Efter 3-400 hundrede meter krydser Kringelstien din vej. Det er den befriende

snoede og varierede sti, der går igennem den ellers lige rigelig retvinklede Vestskov - hvis man nu endelig skal kritisere skoven for noget....

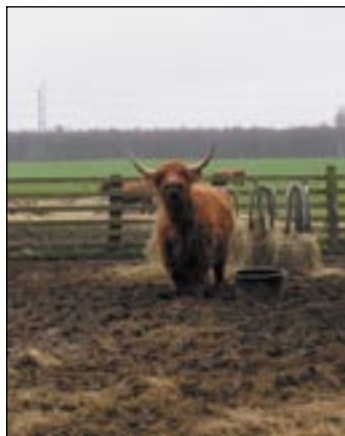
Kringlestien blev anlagt i 1996, i forbindelse med at København var Europas Kulturby. Den er 5 kilometer lang, og anlagt så solidt og

uden særlige stigninger, at også kørestolsbrugere kan tage hele turen rundt. Det er en herlig sti! Den starter (og slutter) oppe ved Harrestrup mose; på P-pladsen Orchidévej / Ballerupvej. I virkeligheden er stien opkaldt efter Kringelmosen, (obs! endnu en mose) der er det gamle navn for det område, der ligger lidt til højre for det kryds, du står i lige nu. Men det navn passer bare så godt til stien, fordi

den på forbilledlig middelalderlig vis bare kringler sig igennem skoven. Først tæt omkring madpakkehuset ved Kridtbjerg, så gennem fugtige vådområder, forbi de store slaggebjerge bygget af efterladenskaber fra Vestforbrændingen, ind mellem tætte og mørke nåletræer, på tværs af mere åbne plantninger af ege- og andre løvtræer, passerende de skot-

ske højlandskvæg og hvis du er heldig og stille, får du på din vej måske et glimt af rådyrene, der fredeligt går og græsser og nyder solen på de åbne sletter. På beskeden afstand lægger Kringelstien også sin vej forbi Pedersborggård, der er Albertslunds og Glostrups Naturskole. Det er stedet, hvor de 2 byers skoleunger kan få nærkontakt med får, fugle, insekter, svampe, vandhuller, rådyr, ræve og det økologiske kredsløb i det hele taget. Mangen en pøde har her fået lidt mere forståelse for

naturens forunderlighed og kredsløb.

Adskillige steder krydser Kringelstien nogle af de 33 kilometer ridesti, Vestskoven er så berømt for i ridende kredse. Skoven er simpelthen et eldorado for ryttere til hest; og rideskolerne og hestepensionerne ligger da også i en ring omkring skoven.

Så forstå det nu ret: Kringelstien er simpelthen et must! Den tur skal du bare ud på - men altså ikke lige nu! Fortsæt i stedet ud til Ballerupvej. Find den bro hvor cykelstien krydser henover den larmende Motorring 4, der desværre snart skal udvides med yderligere 2 spor!, og som på det skammeligste deler Vestskoven og ligger som et skændigt dominerende udtryk for vores moderne ”højt udviklede” kultur.

Fra broen går den direkte vej til skovens højdepunkt, Herstedhøje, ligeud. Fra bjergets top er der en fantastisk udsigt - i hvert fald i klart vejr..... Men du må væbne dig med tålmodighed. For inden du skal til tops, skal du lige slæbes rundt om Mønterne og Hakon-søen; så straks efter broen drejer du til højre.

Mønterne 15

Fortsæt en lille kilometers penge, og inde til højre finder du så anlægget Mønterne. Det første du får øje på, når du kommer ind, er meget passende madpakkehuset. Og efterhånden må du også trænge til lidt mad og drikke efter den lange tur, så hold bare en lille pause og nyd dit medbragte. Imens får du her historien om Mønterne: I 1966 var også redaktøren på Politiken, Hakon Stephensen blevet godt træt af at vente på Vestsko-

Mønterne, madpakkehuset og bjerget

ven; så han skrev en kronik i sin avis. ”Lad os plante et træ” kaldte han den. I den opfordrede han til, at folk indbetalte 5 kr. på en girokonto til at købe træer for. Og pengene væltede ind. Folk var med på den, for de var også trætte af at vente på skoven. I de par år indsamlingen stod på, røg beløbet op i kr. 250.000. Og det var ganske mange penge dengang. Så det gjorde indtryk på politikkerne, der som tidligere nævnt da også i 1967 besluttede at anlægge skoven. Alle de her 250.000 i

14

15

5-krone-mønter, de blev brugt til at skabe stedet her, som meget passende fik navnet Mønterne.

I anlægget er der et hav af forskellige og hovedsagelig typisk danske træer og buske - 85

i alt. Og 5 af hver slags. Er du til at gå lidt på opdagelse, kan du stadig finde den gamle informationstavle i et af træ-felterne. Tavlen viser alle træernes og buskenes navne og placering. Og selvom der hist og her er flere af dem, der i tidens løb er gået ud, kan du sagtens vade rundt og få fornemmelsen af, at du er kommet til en træbotanisk have; delt op i felter med træer, felter med buske og et "apotekerfelt" - alt sammen rammet ind af et beplantet stengærde. Og skulle du ved en eller anden vigtig lejlighed ha' glemt, hvordan et bestemt træ ser ud, så er Mønterne altid god at ha' ved hånden; for her står træet jo i udvokset tilstand lige til at tage i nærmere øjesyn.

Mange børnefødselsdage er i øvrigt blevet holdt her; men det er altså også et rigtig godt sted at grille og spille rundbold.

Bassin K og det første træ 16

Fortsæt nu ned ad vejen mod Herstedhøje. Drej ind og køр forbi Skovens nye store sorte og interessante Naturcenter ved foden af Bjerget. Her finder du både udstillinger, undervisningslokale, naturvejleder, bålpladser, klatretæer, sheltere, café og ild i brændeovnen.

Tidligere gik der skotsk højlandskvæg på bjerget og sletterne omkring det. Men

Bassin K

da Fogh-regeringen kom til i 2001, blev de sparet væk. Nu er arealerne bortforpagtet, så det er ikke engang Skovvæsnets får du ser. Fortsæt videre over forbi Albertslund Lilleskole og Hersted-øster-fodboldklubben HIC ud ad Bymosevej – Hov, igen noget med

15

16

en mose! Egnen har simpelthen bare været spækket med dem.

På venstre hånd kommer du snart til, hvad man skulle tro var en sø. Men det er det ikke. Det er Bassin K - et regnvandsteknisk anlæg. Det opsamler regnvand fra landsbyen Herstedøster, og fra veje, tage og P-pladser i en tredjedel af den sydlige nabo: Fabriksparken. Og den gør, at Albertslund kommune har sit hyr med at holde Bassin K rent – der kommer mange lastbiler i fabriksparken. Men at bassinet er forurenet, betyder omvendt også, at det nogenlunde rene vand, der har efterladt forureningen i ”søen”, kan ledes videre i et rør, (som man stadig kalder for Bymoseren; selvom røden for længst er blevet til et nedgravet rør), og ud i Harrestrup Å længere mod nord.

Næsten overfor, på højre side af vejen, bag stenen, står så det første Vestskov-træ overhovedet. Et egetræ, der blev plantet af borgmester Hans Nielsen og landbrugsminister Chr. Thomsen tilbage i 1967. Og det var bare en meter højt den gang. I dag fylder Vestskoven 15 kvadratkilometer! Til skovens 25 års jubilæum, blev nogle af de første træer i øvrigt fældet igen. Nu skulle der tyndes ud. Det fortalte noget om, at Vestskoven var gået hen og blevet en produktionskov. Der var træ til salg - og indtægter! I dag fældes og sælges der årligt omkring 3.000 kubikmeter træ. Men da tilvæksten er 6.000 kubikmeter, så bliver der hele tiden mere og mere af skoven. Det er på alle måder godt. Også fordi det binder CO₂ og modvirker drivhuseffekten og klimaændringerne.

300 meter længere fremme skal du ind gennem bommen på venstre hånd. Hvis du var fortsat lige ud; ned til den næste røde bom, så lå der indtil for få år siden en gammel

Nyt syn i Vestskoven, fældede træer

Vestskovens første træ bag stenen er svært at få øje på om sommeren for bare skov!

meter højt den gang. I dag fylder Vestskoven 15 kvadratkilometer! Til skovens 25 års jubilæum, blev nogle af de første træer i øvrigt fældet igen. Nu skulle der tyndes ud. Det fortalte noget om, at Vestskoven var gået hen og blevet en produktionskov. Der var træ til salg - og indtægter! I dag fældes og sælges der årligt omkring 3.000 kubikmeter træ. Men da tilvæksten er 6.000 kubikmeter, så bliver der hele tiden mere og mere af skoven. Det er på alle måder godt. Også

gamle gård lå, ligger i dag Vestskovens 2. primitive teltplads.

gård. Den er revet ned nu. Og det bliver de gamle bygninger i Vestskoven løbende; for skovvæsnet har forkøbsret til dem, når de fraflyttes. De bliver købt, revet ned og på grunden bliver der plantet træer. Om føje år er alle bygninger i Vestskoven derfor mere eller mindre væk. Der hvor den her

Hakonsøen og Motorvejen 17

Ind ad skovstien, kommer du snart til to søer. Den af de to, der ligger sådan rime- lig hengemt inde bag bålhuset, er Hakonsøen. Opkaldt efter ham redaktøren på Politiken med kroniken fra afsnit 15. Søen var tidligere et spændende, vildt be-

kendtskab. Terrænet omkring den var op og ned, beplantningen gammel og varieret, og det var i det hele taget et godt og vildt sted med børnetække. Men nu er det hele desværre blevet kørt over af en stor gravko, så den ligner så mange andre flade søer. Ærgerligt. Men sådan er det. Glæde os kan vi dog stadig over, at søen er der, for med den lever historien om Hakon.

Hakonsøen nu ... og før

Som du allerede har bemærket, er der også her en konstant enerverende støj af motorvej. Næppe nogen skov i Danmark er så begavet med motorvej, ringvej og landevej som Vestskoven. Og det kan høres i hele skoven. Opgiv derfor alt om den højt besungne dybe stille ro i (Vest)skoven - og det bliver værre! Et flertal i Folketinget har nemlig besluttet, at der skal være meget mere motorvej i Vestskoven. 6 helt nye spor inde i Glostrupdelen af skoven - dér inde hvor Vestskoven er aller smallest; inde

16

17

ved den 250 tons tunge Hvissingsten. De 6 spor skal munde ud i den eksisterende 4 spors motorvej, der til lejligheden udvides til 6 spor, og som ligger her 500 meter nord for Hakonsøen. Anlægsarbejdet er i skrivende stund i fuld gang. De første træer blev fældet i 2007 og skandalen fortsatte på det skammeligste i 2008 og 2009. En dag skulle du ta' og cykle forbi og kigge på det. Men pas på, det kan let gå ud over humøret!

Fældningens omfang i 2007

Motorvejsbyggeriet har vi i Kulturøkologisk Forening arbejdet meget i mod. Ikke bare her i denne del af Vestskoven, men også de næste etaper Folketinget vedtog i 2009. De betyder, at motorvejen skal fortsætte ud gennem Harrestrup mose og nord om lergravene, ud gennem Værebros Ådal, hvor der bl.a. er storke og hele vejen gennem den grønne kile op til Frederikssund. Selvom det alt sammen er besluttet i Folketinget, håber vi stadig at kunne redde i hvert fald noget af strækningen. For vi må da snart finde på mere intelligente måder at transportere os end i hver

sin bil, på motorvej, gennem de bedste naturområder! Byen skal udvikles så vi bor op ad de grønne rekreative naturområder - ikke op ad en motorvej!

Nå, men lad det nu ligge. For nu skal du endelig op på bjerget. Fortsæt frem ad vejen, så du kommer hele vejen rundt om Stensletten. Parkér cyklen tilbage ved Naturcenteret og tag trappen op mod toppen. Eller hvis du synes, du stadig har gode cykelben, så kød bare op - og se hvor langt du kommer....

.... og i 2008

Herstedhøje 18

Forpustet og helt oppe ved stenen med pilen, der fortæller, hvad den peger på og hvor langt det er væk, befinder du dig 65 meter over havets overflade. Det er den

højeste bakketop, så langt øjet rækker - og det rækker langt; helt ned omkring Højerup kirke og Stevns fyr 44 km væk. Og her står du så i centrum af de seneste 1.000 års Danmarkshistorie. 15 km fra Kirkens Roskilde og 15 km fra Kongernes København.

Får og lam på Herstedhøje

Altså lige præcis

midt mellem det sidste årtusinds 2 store magtpoler i Danmark - og du kan se fra den ene til den anden. Indrøm det bare, det er da noget! Og det er her oppe fra, ikke bare Vestskoven, men også Danmarkshistorien anskues allerbedst.

Den halvdel af udsigten, der ligger mod syd, ned mod Køge, er i de seneste århundreder blevet kaldt for "heden". Ikke fordi jorden er sandet, næringsfattig og dækket af lyng, som i Jylland, for det er den absolut ikke; det er en fed næringsrig lerjord. Nej, de kaldte den heden, fordi det var "land uden skov" - og så var den oven i købet flad; lige på nær Store Vejleå dalen, hvor terrænet, som du har bemærket tidligere på turen, godt kan være

noget op og ned. Vender du dig mod nord, kan du se Hareskoven. Den hang i fordums tid sammen med de store Nordsjællandske skove, som ikke i samme grad blev fældet. Jorden var nemlig ikke så frugtbar, den var bøvet at dyrke, fordi den var mere

Aftenstemning ved bjerget

Pilen peger på...

var masser af ferskvand. Så de fældede træer og slog sig ned. Da de blev dygtigere og gik over til at bruge jern, blev de også flere; og det gik endnu mere ud over træerne. Derfor blev egnen allerede dengang fattig på skov - men så var det jo godt, at de havde tørvemoserne!

Vikingetiden tog over og i den sidste tredjedel af den, begyndte de - med Harald Blåtand i spidsen - at vende ryggen til Odin og Thor og Yggdrasil, for at blive kristne. Det var noget de kunne bruge i Roskilde. Her opstod der kirker og klostre på stribe. Kirken fik en andel af bøndernes høst, og for at slippe for Helvedes flammer og Skærsildens pinsler tænkte dem, der havde noget, at de nok hellere

måtte forære en passende del af deres jordiske efterladenskaber til kirken; bare for at være på den sikre side. Som nu ham stormanden Henrik Jensen Saltensee til Ledøje der i 1390'erne forærede kirken halvdel af landsbyen. Så jo, kirken var en klar succes; der var over-

Sct. Hansaften på Herstedhøje

skud på bundlinjen. Og det endte da også med, at den ejede det meste af jorden her på egnen. Kirken sad stort set på magten i Danmark og biskop Absalon var en

bakket, og så skulle kongerne selvfølgelig, og ikke mindst, have noget at gå på jagt i! ”Heden” derimod blev et spisekammer for Københavnerne.

Allerede i yngre stenalder begyndte vores forfædre så småt at rydde området. De fandt ud af, at jorden her gav et godt udbytte, og der

mægtig mand. For at beskytte sig mod de grumme Vendere - der sikkert har ment, at det var Absalon, der var grum - og for at fremme handlen med saltede sild samt

Bjerget i vinterdragt

for at få et brohoved til det sydlige Sverige, hvor han også var kirkeligt overhoved, overtog han og anlagde - med pavens autoritet i ryggen naturligvis - i 1167 Købmændenes havn med tilhørende borg. Havde han vidst, at København siden hen skulle vokse sig stor og mægtig, og at kongerne dér skulle udspille kirkens mænd i Roskilde, havde han måske nok tænkt sig om en ekstra gang! Men det vidste han ikke; og de første 350 år gik det jo også meget godt. Lige indtil Reformationen i 1536. Så ville folk ikke være med mere. Guds stedfortræder på jorden; paven, skulle ikke bare sidde og have det sidste ord - på latin oven i købet - et sted langt væk i Sydeuropa; og i øvrigt hjalp han jo ikke, når man havde brug for ham. Uanset hvor meget man lagde i kirkebøssen, kom Den sorte død, pesten, jo igen og igen. Nu kunne det være nok!

Luther var måske slet ikke så tosset endda; der skulle ikke være noget menneske mellem gud og den enkelte. Så danskerne hoppede på Reformationen, afskaffede de katolske biskopper og konfiskerede deres godser. Kirkens værdier gled præsterne af hænde, og de gled typisk over i kongens. Således skiftede jorden og gårdene her på egnen ejermand. Roskilde sygnede hen, og langsomt men sikkert vendte egnen sig væk fra den gamle hovedby og mod København.

Stenen på toppen

Tiden gik, og med den overtog bønderne deres egne gårde. For Riget fattedes

Naturcenter Herstedhøje

forretning, for københavnerne var mange og sultne og de frøs om vinteren - og det bedste var, at de ikke bare kunne gå andre steder hen og købe det, de skulle bruge. Monopolpriserne var da også derefter - og Hedebo-kulturen blomstrede her på egnen rundt om bjerget. Men den fik også et godt og nødvendigt tilskud i form af københavnernes latrin. Den kunne Hedebo-bønderne ikke undvære; for som de sagde: ”Det er møget, der sætter kagen på bordet”. Skulle der høstes, skulle der først gødes. Derfor tog de latrinen med retur, når de havde solgt

Plantemaskinen der blev brugt til at plante de fleste træer i vestskoven

penge og landet stod som tidligere beskrevet midt i en økologiske katastrofe i 1700-tallet. Kongen solgte derfor ud af arvesølvet. Bønderne blev herre i eget hus. Landsbyfællesskabet blev ophævet og jorden fordelt. Med hjælp fra de hårdt plagede bønderkarle og -piger, blev der så produceret alt, hvad markerne i København kunne begære. Det var en god

deres varer på markedet. Varene var hovedsagelig mælk. Og Store Vejleå blev kaldt ”mælkelinien”; for bønderne i Høje-Taastrup havde lige præcis så langt til København, at mælken ikke kunne holde sig frisk, til de nåede frem. Derfor satsede de mere på korn og æg til byboerne samt halm og hø til deres heste, senge og træsko. Men som nævnt solgte Hedebo-bønderne, mælkebønderne, flødebønderne - kært barn har mange navne - dyrt, og de fik råd til at købe ting og sager i København - de behøvede ikke længere selv lave det hele. Det faldt præsten i Glostrup for brystet, så han fandt det på sin plads, at beklage sig over den me-

gen lediggang, brændevinsdrikken og efterladenhed.....

Siden gik udviklingen stærkt. Jernbanen til Roskilde kom i 1847; nu kunne københavnernes skaffe deres fornødenheder ”langvejs” fra - monopolet blev brudt. Folkestyret spirede og i kølvandet på grundloven i 1849, mistede Kongen

indflydelse. Københavns indbyggertal fordobledes på bare 30 år; så der var pres på, og funktioner blev flyttet ud. Således fængslet, der blev bygget i 1850'erne, og som ligger her endnu. Du kan se dets grønne kobberspir til højre for fjernvarmeværkets 2 skorstene. Mængden af latrin voksede naturligt nok med indbyggertallet,

så meget af den måtte hældes i Øresund. Københavnerne lavede kloakker, introducerede vandskyllende toiletter og kredsløbet ”fra jord - til bord - til jord”, afløstes så småt af linjen ”fra jord - til bord - til affald”. Dertil kom at Norges salpeter; den kunstige gødning, så dagens lys i 1905. Det var lettere at håndtere end pis og lort, så i 1936 kørte det sidste latrin-tog; Chokoladeekspresen, ud af København. Bilerne - der skulle have benzin og ikke hør - vandt indpas på hestenes bekostning. Alt i alt betød det, at

Ikke langt fra Herstedhøje har Albertslund-kunstneren Michael Hansen skabt dette landart Vestskovreservat helt uberørt af mennesker siden den 10.10.2007

egnens bønder så sig nødsaget til at lægge om, og de slog sig på gartneridriften. Rundt om Bjerget kan du derfor stadig se enkelte tilbageværende drivhuse. Men langt de fleste er revet ned; for også blomster, champignon og agurker transporterer man nu om stunder over lange afstande.

Efter 2. Verdenskrig ville københavnernes ud af baggårdene. Derfor rev de dem ned og lagde murbrokkerne i en stor bunke lige her under stenen og dine fødder på toppen af

*Albertslunds største træ på
Orchidévej*

te bjerg! Og sådan er det jo; al den natur du ser omkring dig fra bjergets top er menneskeskabt. Det er ikke bare natur; det er kultur-natur! I dag er det os mennesker, der indretter naturen, som vi synes, den skal være. Det er et stort ansvar, vi dermed tager på os. Det kræver stor omtanke og respekt for det, vi gør os til herre over. Og som beskrevet er det før gået grueligt galt. Men i tilfældet Vestskoven er der heldigvis blevet tænkt rigtig meget, og ansvaret er blevet forvaltet på det smukkeste – så det kan lade sig gøre 😊

Her slutter turen for i dag – kom godt hjem!

Vestskoven er meget mere

Selv om vi har forsøgt at få det hele med i denne turguide, er det desværre ikke lykket. Vestskoven er meget mere. Der er alt det med skovens mange dyr, fugle og planter, principperne for blandingskov og ammetræer, de gamle stednavne, huse og andre landsbyer. Der er det med den gamle galge, der sidst var i brug i 1791, med Kalundborgsenderen, der ikke kunne klare sit hverv uden senderen i Vestskoven, Finlandiastenen, der kom hertil med isen, de irriterende minérmøl, der får kastanjetræerne til at se forskrækkelige ud og kampen om cykelasfalt på Herstedøstervej – eller Herstedhulvej, som den kaldes i folkemunde. Der er pæreplantagen, hundelufter og -dressur områderne, naturlegepladserne og alle de andre dejlige børnesteder, samt ikke mindst Folketingets Finansudvalg, der måtte træde sammen helt ekstraordinært i en frokostpause, fordi man i skyndingen helt havde glemt at bevillige de 16,7 mio. kroner, der skulle bruges til opkøb af de første jorde til Vestskoven – og det var for øvrigt dagen efter indvielsesfesten!

Der er så meget, vi ikke fik plads til. Så det må du selv opsøge. Dels ude i skoven og dels i foldere, bøger og på nettet. Som f.eks. i noget af det materialer vi har støttet os til. Det er alle de mange foldere, der er udgivet af Danmarkshistorien i Vestskoven, Vikingelandsbyen, Museet på Kroppedal, Skov- og Naturstyrelsen, Lokalhistorisk forening i Albertslund og Naturfredningsforeningen, og det er ikke mindst bøger som ”Risby - en gammel by i en ny skov” (Lokalhistorisk Samlings Venner; 1996) og ”Albertslund i 1000 år” (Henning Sørensen; 2000).

Har du mod på en anden dejlig tur!?

I fald du skulle have fået blod på tanden, så har vi også lavet en anden turguide. Med den i hånden kan du trygt begive dig ud på en spændende tur med udgangspunkt i det sydlige Albertslund. Her ligger det store grønne område omkring vores andet store kunstige bjerg – Høghsbjerg. Guiden hedder ”På tur i Kongsholmparken og Vallensbæk mose”. Kontakt os for at få den.

Bliv Kulturøkolog!

– meld dig ind i Kulturøkologisk Forening i Albertslund

Vi mener, at vores by og udviklingen generelt skal gøres bæredygtig. Og kulturøkologi betyder da også bare, at kulturen; dvs. vores måde at leve livet på, skal fungere i balance med økologien; dvs. det naturgrundlag vi er afhængige af.

Vores motto er ”Holdning og Handling” – og vi har mange holdninger. F.eks. mener vi:

- At Vestskoven er værd at slås for - Derfor arbejder vi imod motorvejen!
- At der ikke skal bruges plantegift - Derfor bekæmper vi bjørneklo manuelt!
- At cyklen skal bruges noget mere - Derfor arrangerer vi guidede cykelture!
- At der godt må udtrykkes holdninger i bybilledet – Derfor laver vi idebetonede vægmosaikker!
- At vi i de rige lande har en forpligtigelse til at hjælpe i U-landene - Derfor rejser vi penge, til Mikrolån til Afrikanske kvinder!

Vil du også være med så meld dig ind i foreningen. Som medlem kan du være aktiv eller bare bakke op om foreningens arbejde. Du vil jævnligt få et Nyhedsbrev, med mere om det vi går og laver. Kontingentet er kr. 75 for en person og kr. 100 for en husstand om året. Du kan indbetale på bankkonto: 8401 – 1110222.

Udgivet af:

Kulturøkologisk Forening
i Albertslund (KØF)

Kanalens Kvarter 32

2620 Albertslund

Tlf. 4362 2015

Bank 8401-1110222

E-mail:

albertslund@agendacenter.dk

www.agendacenter.dk

© KØF 2009 - men kopier
og citer endelig så meget du
har lyst!

Tryk: Svendborg Tryk

Papir: Cyclusprint 115g
genbrugspapir

Foto: Kulturøkologisk For-
ening i Albertslund

1. udgave maj 2006
2. rev. udgave sept. 2009

Ide og tekst:

Kulturøkologisk Forening
i Albertslund.

Udgivelsen er støttet af
Tuborgs Grønne Fond og
Agenda Center Albertslund.

